

Activiteitenplan omgevingsvergunning Kleine marterachtigen Stokhorsterpark in Hummelo

In opdracht van Gemeente Bronckhorst

8	10	12	14	16	18	20	22	24	26	28	30	32	34	36	38	40	42	44	46	48	50	52	54	56	58	60	62	64	66	68	70	72	74	76	78	80	82	84	86	88	90	92	94	96	98	100
---	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	-----

DOI: 10.1002/anie.201500000

100

[illegible]

2010-2011

Inhoud

Colofon	1
1. Algemene informatie	2
2. Werkzaamheden en planning	5
2.1 Beschrijving werkzaamheden	5
2.2 Werkwijze werkzaamheden	5
2.3 Planning werkzaamheden	5
3. Verbodsbepalingen	8
3.1 Omgevingswet	8
4. Ecologisch inventarisatie: achtergrond	10
4.1 Methode inventarisatie	10
4.2 Aanwezige voortplantings- of vast rust of verblijfplaats(en)	10
4.3 Aanwezig foerageergebied/migratieroute	11
4.3 Omgevingscheck	12
5. Ecologisch inventarisatie: resultaten	13
5.1 Verblijfplaatsen	13
5.2 Foerageergebieden en migratieroutes	13
6. Effecten	15
6.1 Effect werkzaamheden: kwaliteit en kwantiteit	15
6.2 Effect werkzaamheden: monitoren	16
7. Maatregelen	17
7.1 Preventieve maatregelen (om overtreding te voorkomen)	17
7.2 Tijdelijke maatregelen	18
7.3 Permanente maatregelen	19
7.4 Effectiviteit maatregel	20
8. Alternatieven	22
8.1 Alternatieve locatie	22
8.2 Alternatieve inrichting	22
8.3 Alternatieve werkwijze	22
8.4 Alternatieve planning	22
9. Gunstige staat van instandhouding	23

9.1 Staat van instandhouding	23
9.2 Afbreuk gunstige staat van instandhouding.....	23
9.3 Zorgvuldig handelen	24
Bijlage 1: Plan permanente inrichting	25
Bijlage 2: Plan tijdelijke situatie	3

1. Algemene informatie

Projectnaam

Stokhorsterpark in Hummelo

Stokhorsterweg, Kavels: HML02-D-1316, HML02-D-2405, HML02-D-2406, HML02-D-2421,
HML02-D-Kadastraal: 2422 en HML02-D-2597

Hummelo

Naam aanvrager

Gemeente Bronckhorst

@bronckhorst.nl

Postbus 200

Elderinkweg 2

7255 KA Hengelo (Gld)

Beschrijving plangebied

Het plangebied bevindt zich in het buitengebied van de gemeente Bronckhorst, aan de westrand van de woonkern Hummelo (zie figuur 1 en bijlage 1). Het betreft grotendeels intensief bewerkte agrarische percelen (bietenakker en een akker ingezaaid met mosterd). Door het plangebied loopt een smal graspad (Doesburgsepad) met een ingezaaide akkerrand van zonnebloemen. De uiterste noordhoek van het plangebied wordt bepaald door een overhoek met ruigtekruiden. Het plangebied wordt aan de oostzijde begrensd door de Stokhorsterweg, de voormalige Zutphenseweg en tuinen/erven behorende bij de woonkern Hummelo, de westzijde van het plangebied wordt begrensd door de Torenallee (N314), met aanliggende berm, en de Groeneweg grenst aan de zuidzijde van het plangebied.

Uit de resultaten van de quickscan natuurtoets (SA, rapportnummer 2778), betreffende het plangebied Stokhorsterpark bij Hummelo (Gld), is gebleken dat er sprake is van aantasting van functioneel leefgebied en mogelijk vaste rust- en verblijfplaatsen van de bunzing en wezel. De hermelijn wordt niet verwacht in het plangebied maar wordt zorgvuldigheidshalve wel meegenomen in dit activiteitenplan.

Figuur 1. Ligging van het plangebied (rood). Bron kaart: Open Street Map

Figuur 2. Ligging plangebied (rood omkaderd). Bron: Provincie Gelderland (2024).

2. Werkzaamheden en planning

2.1 Beschrijving werkzaamheden

In het Stokhorsterpark zijn diverse ruimtelijke ontwikkelingen gepland. Het plan bestaat uit drie delen (zie figuur 3). In het noordelijk deel bevinden zich dure woningen met veel grond (nr. 3 op de kaart). In het middengedeelte worden sociale rijwoningen gebouwd (nr. 1 op de kaart) en in het zuidelijk deel worden er 12 biobased woningen gebouwd met een boomgaard (nr.2 op de kaart). Tussen deze drie deelgebieden en de N314 is er een parkzone gepland.

In de huidige situatie is de strook langs de N314 (ca. 5 meter breed) en het noordelijke smalle deel geschikt leefgebied voor kleine marterachtigen. Hier liggen respectievelijk een kruidenrand en een overhoek met ruigte. In de beoogde inrichting zijn deze onderdeel van het park, en met een geschikte inrichting zal er dus per saldo geen oppervlakteverlies zijn van het leefgebied van kleine marterachtigen. Echter, door de werkzaamheden is er mogelijk een tijdelijk verlies van dit geschikte leefgebied. De werkzaamheden op de relevante terreindelen zijn het aanleggen van een grondwal (langs de N314), aanleggen van een wandelpad en het planten van zomereiken (noordelijk deel). De overige werkzaamheden voor dit project, zoals het bouwrijp maken en woningbouw, vinden plaats in delen van het plangebied die in de huidige situatie ongeschikt zijn voor kleine marterachtigen, zoals intensief beheerde akkers. Ook de ontsluitingswegen zijn via de bebouwde kom van Hummelo, en deze doorsnijden nergens de gevoelige delen.

2.2 Werkwijze werkzaamheden

De periode van het uitvoeren van de werkzaamheden, bestaande uit het aanleggen van een grondwal (langs de N314), aanleggen van wandelpad en het planten van zomereiken (noordelijk deel), het opnieuw inrichten daarvan en de wijze waarop, worden afgestemd op de ecologie van kleine marterachtigen. Voor kleine marterachtigen is er een kennisdocument van BIJ12 beschikbaar.

2.3 Planning werkzaamheden

Planning werkzaamheden

Het aanleggen van de grondwal vindt plaats in de periode oktober– maart. Een exact uitvoeringsjaar is nog niet bekend, maar dit wordt naar alle waarschijnlijkheid 2026 of 2027. Dit wordt afgestemd met de begeleidend ecooloog. De herinrichting inclusief bouwactiviteiten vinden aansluitend plaats. Het uitvoeren van de werkzaamheden zal in plaats en tijd gefaseerd worden uitgevoerd en de werkwijze wordt afgestemd op de ecologie van de kleine marterachtigen buning, hermelijn en wezel. Daarnaast wordt rekening gehouden worden met broedvogels en, in het kader van de algemene zorgplicht, met algemene diersoorten als groene kikker en muizensoorten.

Er wordt hierbij rekening gehouden met uitvoering van de werkzaamheden. Deze worden uitgevoerd buiten de kwetsbare kraamperiode van kleine marterachtigen (maart tot en met augustus) en vinden bijvoorbeeld niet na zonsondergang en voor zonsopgang plaats.

Verder wordt rekening gehouden met het broedseizoen (globaal van 15 maart – 15 juli, dit valt grotendeels samen met de kraamperiode van de kleine marterachtigen), aangezien verschillende soorten broedvogels in het plangebied verwacht worden. Er wordt gewerkt buiten het broedseizoen, of er wordt ruim voor het broedseizoen gestart, waarbij het terrein ongeschikt gemaakt wordt als nestlocatie voor broedvogels, zodat vestiging voorkomen wordt.

2.4 Te nemen maatregelen

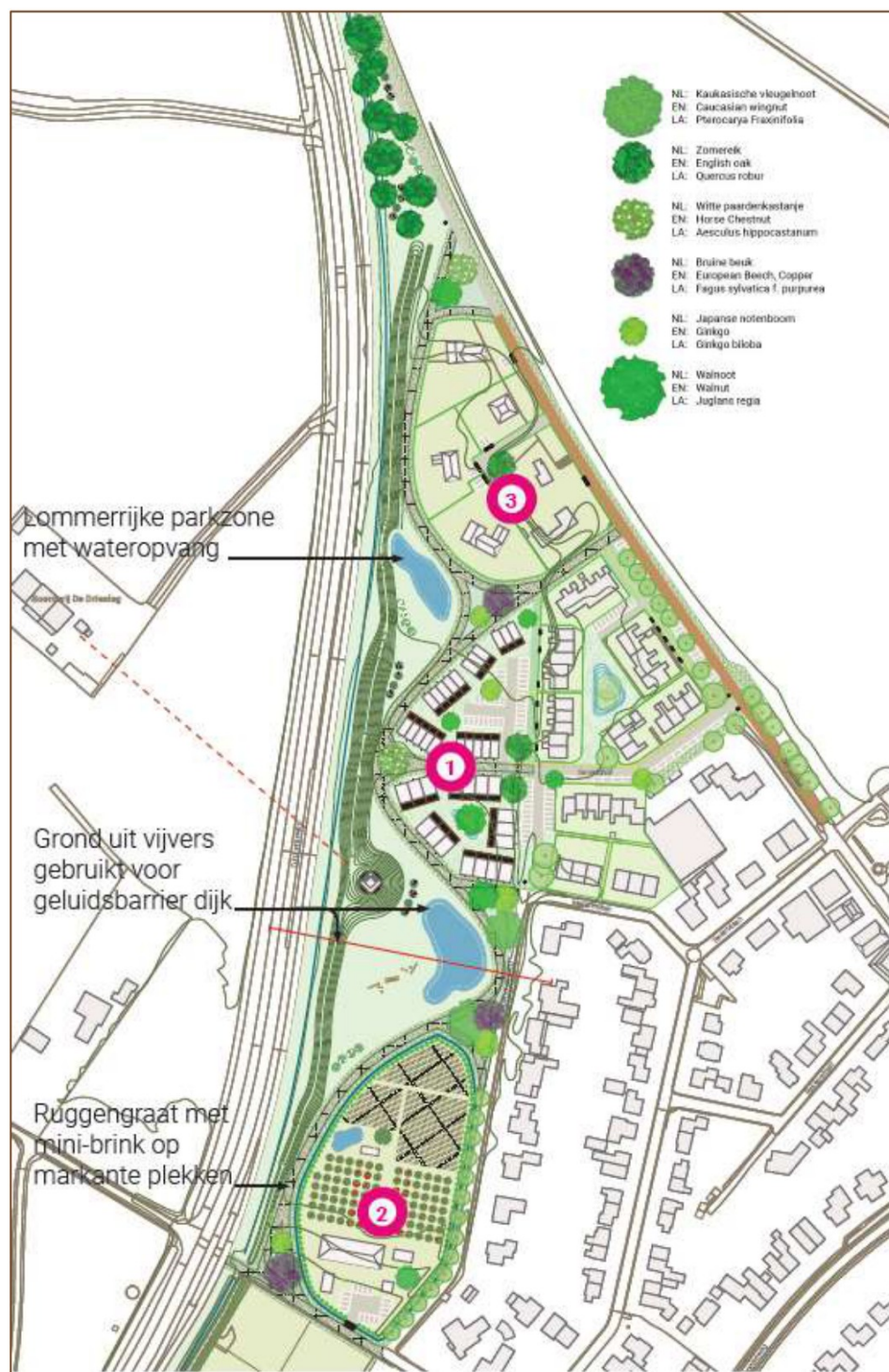
In dit activiteitenplan worden maatregelen behandeld om negatieve effecten op kleine marterachtigen te voorkomen.

Kleine marterachtigen:

- Werken buiten de meest kwetsbare perioden van kleine marterachtigen
- Werkgebied dat geschikt is voor kleine marters vooraf ongeschikt maken en tijdens werkzaamheden ongeschikt houden
- Aanpassen werkwijze
- Fasering van de werkzaamheden
- Bestaande potentiële verblijfplaatsen en geschikte structuren zo veel mogelijk ontzien
- Realiseren van nieuw leefgebied in de vorm van struweel
- Aanbieden alternatieve verblijfplaatsen
- Verbeteren bestaand habitat
- Verkeersslachtoffers voorkomen
- Ecologische begeleiding van de werkzaamheden

Broedvogels, amfibieën, egel:

- Werken buiten het broedseizoen of beginnen voor aanvang broedseizoen
- Aanpassen werkwijze
- Ecologische begeleiding van de werkzaamheden

Figuur 3: Plan voor het Stokhorsterpark – versie augustus 2024. (bron: Gemeente Bronckhorst)

3. Verbodsbepalingen

3.1 Omgevingswet

De omgevingsvergunning wordt aangevraagd voor art. 11.54 lid 1b Besluit activiteiten leefomgeving (Bal) in verband met art. 5.1 lid 2g Omgevingswet (Ow).

Art. 5.1 lid 2g Ow: *Het is verboden zonder omgevingsvergunning de volgende activiteiten te verrichten: een flora- en fauna-activiteit*

Art. 11.54 lid 1b Bal: *Het verbod, bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, aanhef en onder g, van de wet, om zonder omgevingsvergunning een flora- en fauna-activiteit te verrichten, geldt voor: Het opzettelijk beschadigen of vernielen van de vaste voortplantingsplaatsen, rustplaatsen of eieren van in het wild levende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en kevers van de soorten, genoemd in bijlage IX, onder A.*

De omgevingsvergunning wordt concreet aangevraagd voor het beschadigen en/of vernielen van vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen ten aanzien van de in bijlage IX onder A (Bal) genoemde zoogdiersoorten bunzing (*Mustela putorius*), hermelijn (*Mustela erminea*) en wezel (*Mustela nivalis*), voor de periode 1 januari 2026 – 1 januari 2031. Verwacht wordt dat de werkzaamheden die leiden tot een overtreding zijn afgerond voor 1 maart 2028. De ontheffing wordt aangevraagd voor een langere periode om onverhoopte vertraging door onvoorziene omstandigheden op te kunnen vangen.

Het wettelijk belang van de omgevingsvergunning, zoals bedoeld in artikel 8.74l lid 1 van het Besluit kwaliteit leefomgeving (Bkl), betreft het belang genoemd onder art. 8.74l lid 1b onder 6 Bkl:

Voor zover een aanvraag om een omgevingsvergunning betrekking heeft op een flora- en fauna-activiteit als bedoeld in artikel 11.54 van het Besluit activiteiten leefomgeving, wordt de omgevingsvergunning alleen verleend als de activiteit nodig is in het kader van de ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden, daaronder begrepen het daarop volgende gebruik van het ingerichte of ontwikkelde gebied.

Bij dit project gaat het om de volgende beschermde soorten en verbodsbepalingen:

Soort	Verbod(en)		Belang
Bunzing (<i>Mustela putorius</i>), Hermelijn (<i>Mustela erminea</i>) Wezel (<i>Mustela nivalis</i>)	Artikel 11.54 lid 1b Bal in verband met art. 5.1 lid 2g Ow.	Het beschadigen of vernielen van vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen	Artikel 8.74l lid 1b onder 6

Toelichting wettelijk belang

Zowel landelijk als regionaal is er een groot tekort aan woningen, met name in de doelgroep van de starters. Door het verschil tussen starters en woningmarktverlaters komen er per jaar per saldo

62.000 woningvragers bij. In 2021 steeg het woningtekort in Nederland tot 279.000. Dat zal naar verwachting verder oplopen tot 317.000 woningen in 2024 (bron: Nationale Woon- en Bouwagenda).

Het is daarom van groot belang dat er voor woningaanbod gezorgd wordt. Dit belang speelt in heel Nederland, dus ook binnen de woonkern Hummelo.

4. Ecologisch inventarisatie: achtergrond

4.1 Methode inventarisatie

Voor kleine marterachtigen geldt dat de provincie Gelderland initiatiefnemers de keuze geeft voor (spoor 1) het uitvoeren van een nader onderzoek wanneer niet kan worden uitgesloten dat er kleine marterachtigen binnen een projectgebied voorkomen of (spoor 2) het direct aanvragen van een vergunning op basis van een leefgebiedenbenadering en een opgesteld mitigatieplan.

Bij dit project is er gekozen voor spoor 2. Derhalve is er geen aanvullende ecologische inventarisatie geweest maar is er bij de quickscan (SA rapport 2778) geconstateerd dat een deel van het te ontwikkelen gebied geschikt is voor kleine marterachtigen. Aanvullend onderzoek naar kleine marterachtigen is niet uitgevoerd omdat reeds bekend is dat de plangebieden geschikt zijn. Aanvullend onderzoek met door middel van cameravallen, marterboxen en struikrovers zou geen volledig beeld kunnen geven van de gebruikte verblijfplaatsen binnen het plangebied en heeft daarom geen toegevoegde waarde. In plaats daarvan is vastgesteld op welke locaties zich potentiële verblijfplaatsen bevinden en worden bij de uitvoering van de werkzaamheden maatregelen genomen om deze potentiële verblijfplaatsen zo veel mogelijk te beschermen of compenseren. Hoewel er in de directe omgeving van het plangebied geen waarnemingen van de hermelijn bekend zijn, is deze soort zorgvuldigheidshalve wel in deze ontheffingsaanvraag meegenomen.

4.2 Aanwezige voortplantings- of vast rust of verblijfplaats(en)

De kleine marterachtigen bunzing, hermelijn en wezel hebben hun voortplantings- en vaste rust- en verblijfplaatsen in allerlei nauwe holtes, zoals in steenhopen, takkenhopen, tussen de wortels van bomen, in boomholtes en in zoogdierholten zoals konijnen- en muizenholten. In dit plangebied zijn alleen zoogdierholten aanwezig, en de overige potentiële verblijfplaatsen niet.

In feite zijn er twee deelgebiedjes aan te wijzen binnen het plangebied welke geschikt zijn als voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaats. Dit is enerzijds de noordelijke 'punt' van het plangebied, ingeklemd tussen de N314 en het fietspad (Zutphenseweg) en anderzijds de greppel met ernaast ruigte die parallel ligt aan de N314, over de volledige lengte van het plangebied (zie figuur 4). Overige delen van het plangebied zijn een bietenakker en enkele graskanten/graspad, welke volledig ongeschikt zijn. Ook de smalle oostelijke rand/grasstrook van het plangebied, tegen de bebouwde kom aan, is ongeschikt.

Het noordwestelijke deelgebied bestaat hoofdzakelijk uit een ruig grasland met enkele boompjes en struiken. Dit stuk is circa 0,65 hectare groot. Het sluit aan op de ruigtestrook binnen het plangebied, maar ook via de greppel aan de overzijde van het fietspad op de verschillende groengebieden van het landgoed Enghuizen.

De ruigtestrook langs de N314 is langgerekt (circa 450 meter) en smal. De greppel en ruigte zijn circa 5 meter breed. Dit deel is ongeveer 0,27 hectare groot. Bij elkaar is het geschikt leefgebied

dat aanwezig is binnen het plangebied ongeveer 0,9 hectare groot. In het zuiden is deze strook verbonden met de heggen en groenstroken aan de overzijde van de Groeneweg. Hier is eveneens geschikt leefgebied te vinden voor kleine marterachtigen.

Figuur 4. Potentieel leefgebied (roze) voor kleine marterachtigen binnen het plangebied.

4.3 Aanwezig foerageergebied/migratieroute

Dezelfde twee stukken zijn door de verwachte muizendichtheid ook geschikt foerageergebied voor kleine marterachtigen. Grotere prooien, zoals bijvoorbeeld een woelrat of bruine rat kunnen

worden verwacht. Het is onduidelijk in welke mate de greppel watervoerend kan zijn, maar het voorkomen van algemene amfibieën lijkt aannemelijk. Daarnaast is de greppel met ruigte een geschikte migratieroute die de heggen aan de zuidwestrand van Hummelo verbindt met de bos- en landbouwpercelen van het landgoed Enghuizen.

4.3 Omgevingscheck

Eisen aan de omgeving

Bunzingen hebben een voorkeur voor zowel natuurlijke (uiterwaarden) als door de mens geschapen (agrarische) halfopen landschappen (■■■■■ et al., 2022). 's Winters trekken bunzingen meer naar bewoonde gebieden, met name naar schuren waarin veel bruine ratten kunnen zitten (■■■■■, 1998).

Hermelijnen komen voor in allerlei gebieden, waaronder weilanden, klein cultureel landschap, duinen, langs beken en rivieren in beboste gebieden. Hermelijnen verkiezen nat hooiland als leefgebied en vermijden liever droge gebieden. In Nederland is de aanwezigheid van prooidieren zoals konijnen en woelratten belangrijk.

Wezels komen met name voor in cultuurlandschap, maar ook in bossen, duinen, natuurlijke graslanden zoals uiterwaarden, weide en akkerland.

Geschikt leefgebied in de omgeving

In de wijde(re) omgeving zijn er meerdere groenstroken en groenstructuren die kunnen dienen als leefgebied voor kleine marter. Aan de noordzijde van Hummelo ligt het landgoed Enghuizen, welke met bospercelen en lanen een mooi halfopen landschap en dus uitermate geschikt leefgebied vormt. Aan de zuidzijde liggen de Kruisbergsche Bossen, welke verbonden zijn met het plangebied door enkele heggen en bosschages naast wat paardenweides direct aan de zuidkant van Hummelo. De paardenweides met heggen en bosschages liggen ingeklemd tussen Hummelo en de rondweg (N314). Aan de overzijde van de N314, ten westen van het plangebied, liggen bossen en bosranden langs de Rode Beek. Dit deelgebied is vanuit het plangebied te bereiken via de Groeneweg.

5. Ecologisch inventarisatie: resultaten

5.1 Verblijfplaatsen

Beschermde soorten

Van de volgende beschermde soort zijn vaste rust- en verblijfplaatsen in het plangebied te verwachten:

- Bunzing (*Mustela putorius*)
- Hermelijn (*Mustela erminea*)
- Wezel (*Mustela nivalis*)

Overige broedvogels

Van enkele algemene beschermde broedvogelsoorten zijn verblijfplaatsen / nestlocaties in of nabij de bosschages en ruigte in het plangebied te verwachten. Er heeft geen gericht onderzoek plaatsgevonden, maar in het plangebied zijn nestlocaties te verwachten van enkele algemene struweel- en graslandsoorten, onder meer de braamsluiper, heggenmus, merel, putter en winterkoning. Deze nesten kunnen zich zowel bevinden in de bosschages als in het grasland. Vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten zijn uitgesloten binnen de grenzen van het plangebied.

Overige soorten

Enkele algemene muizensoorten en de egel mogen verwacht worden. Daarnaast kan er een enkele gewone pad, bruine kikker of kleine watersalamander worden aangetroffen. Deze zoogdier- en amfibiesoorten zijn beschermd in de Omgevingswet, maar er is een vrijstelling van toepassing voor activiteiten in het kader van ruimtelijke ontwikkeling. Dit betekent dat voor deze soorten geen vergunning nodig is om de werkzaamheden te kunnen uitvoeren.

5.2 Foerageergebieden en migratieroutes

Beschermde soorten

Bij de verschillende kleine marterachtigen is het dieet iets verschillend, en op het oog is het plangebied met name geschikt voor de wezel. De andere twee soorten kunnen niet uitgesloten worden en worden zorgvuldigheidshalve meegenomen in deze vergunningsaanvraag.

Broedvogels

Het plangebied is als leefgebied (foerageergebied, rustplek, etc.) in gebruik door diverse algemene broedvogelsoorten.

Overige soorten

Het plangebied is als leefgebied (foerageergebied, rustplek, etc.) in gebruik door enkele algemene en vrijgestelde soorten grondgebonden zoogdieren, zoals algemene (spits-)muizensoorten. Het plangebied vormt ook leefgebied voor de gewone pad en mogelijk ook andere algemene amfibieënsoorten als de bruine kikker en kleine watersalamander. In de kleine bosschages is overwintering van algemene (spits-)muizensoorten en algemene soorten amfibieën mogelijk. Voor deze soorten is de vrijstelling van toepassing voor activiteiten in het kader van ruimtelijke ontwikkeling

negatief effect kunnen hebben op de kleine marterachtigen in de omgeving van het plangebied. Derhalve wordt geen cumulatief effect verwacht op de populatie van kleine marterachtigen.

6.2 Effect werkzaamheden: monitoren

De effectiviteit van de maatregelen (alternatieve vaste rust- en verblijfplaatsen in de vorm van takkenrillen, steenhopen en groenstroken) wordt niet verder gemonitord.

Door het aanbieden van alternatief leefgebied, aanwezigheid van ruim voldoende potentiële verblijflocaaties rondom het plangebied en geen afname in oppervlakte van geschikt leefgebied wordt verdere monitoring niet noodzakelijk geacht.

7. Maatregelen

Tabel 2: Overzicht maatregelen steenmarter.

Soorten waarop negatief effect wordt verwacht	Vermijden gevoelige periodes	Tijdelijke compensatie	Ongeschikt maken of verjagen ruim vóór de ingreep	Permanente mitigatie en compensatie
Bunzing, hermelijn en wezel	Ongeschikt maken habitat buiten de kwetsbare kraamperiode [globaal van maart t/m augustus] Ook bij vorst of sneeuw in de winter is er sprake van gevoelige periodes	Aanleggen/inzaaien kruiden/ruigterijk grasland voor 1 april 2026 [zodat gedurende de zomer dit kan groeien] Aanleg takkenrillen noordelijke deel	Ongeschikt maken voorafgaand aan de werkzaamheden. Ongeschikt maken gebeurt buiten de kwetsbare kraam- en winterperiode.	Aanleg nieuwe groengebieden. Aanleg steenhopen en takkenrillen op grondwal De geplaatste takkenrillen noordelijke deel functioneren ook als permanente (alternatieve) verblijfplaatsen. Afrastering langs de N314

7.1 Preventieve maatregelen (om overtreding te voorkomen)

De volgende preventieve maatregelen zullen worden genomen:

- Ongeschikt maken van habitat in plangebied buiten de kwetsbare kraamperiode (globaal van maart t/m augustus) en buiten perioden van extreem weer (vorst, sneeuw, storm). Waarschijnlijk Q3 van 2026, anders in Q3 van 2027;
- Aanbieden van alternatieve vaste rust- en verblijfplaatsen, in het noordelijke deel van het plangebied, in de vorm van 2 takkenrillen in een geschikt leefgebied, gerealiseerd in Q1 van 2026;
- Aanbieden nieuw ruigteveld tegen het geschikte noordelijke deel aan. Wordt ingezaaid in Q1 van 2026 zodat het zich tijdig kan ontwikkelen. In Q3 is er dan een volwaardige kruidenrijke akker.
- Opstellen ecologisch werkprotocol;
- Versturende werkzaamheden, ecologische controle en eventueel ongeschikt maken onder begeleiding van ecologisch deskundige.

Het ongeschikt maken (maaaien en dichten) van de greppel en ruigtestrook gebeurt buiten de kwetsbare perioden van kleine marterachtigen (en buiten het broedseizoen van de te verwachte vogelsoorten). De meest gunstige periode voor het uitvoeren van werkzaamheden is buiten de kwetsbare kraamperiode. Kleine marterachtigen krijgen jongen in maart-april en de jongen zijn na drie maanden zelfstandig. In het geval van een laat nest (eind april) kan het dus tot circa augustus duren voordat de jongen zelfstandig zijn. Voorzichtigheidshalve worden de werkzaamheden (in ieder geval het bouwrijp maken van het terrein) uitgevoerd in de periode 1 september – 1 maart.

Als het terrein eenmaal ongeschikt is gemaakt kan er ook worden doorgewerkt tijdens de kwetsbare perioden van kleine marterachtigen of broedvogels. Kleine marterachtigen zijn ook kwetsbaar tijdens winterse omstandigheden, zoals perioden met storm, sneeuw of vorst. Binnen de geschikte periode van 1 september – 1 maart wordt dus rekening gehouden met de weersomstandigheden en worden werkzaamheden die verblijfplaatsen van de steenmarter kunnen aantasten alleen uitgevoerd indien er geen sprake is van storm, sneeuw of vorst.

Bij het bouwrijp maken van het plangebied (in het bijzonder het deel van het plangebied waar verblijfplaatsen van kleine marterachtigen worden verwacht, de greppel en ruigtestrook) wordt rekening gehouden met de mogelijke aanwezigheid van kleine marterachtigen door voorzichtig en vanuit zuid naar noord te werken. Hiertoe wordt een ecologisch werkprotocol opgesteld en is ecologische begeleiding beschikbaar.

7.2 Tijdelijke maatregelen

Om het tijdelijke verlies van leefgebied te compenseren, wordt er een tijdelijk ruigteveld / bloemrijk grasland aangelegd in het noordelijke deel van het plangebied. Dit ruigteveld is ongeveer 2x de oppervlakte van de greppel met ruigte (zie figuur 5 en bijlage 2). Er is gekozen voor deze tijdelijke maatregel omdat dit enerzijds het verloren leefgebied compenseert en een refugium vormt voor kleine marterachtigen terwijl in het zuiden de werkzaamheden (greppel maaien en herprofilieren, grondwal en waterberging aanleggen) uitgevoerd kunnen worden. Na aanleg van de waterbergingen kan er gewerkt worden aan de woningbouw. Tegen de tijd dat er begonnen wordt aan de noordzijde, is de beplanting op de grondwal al zodanig gegroeid dat dit al een geschikt leefgebied vormt. Dit is tenminste één groeiseizoen. Hierdoor is er ten alle tijden voldoende leefgebied voorhanden. Ook worden er in het noordelijke deel alvast twee takkenrillen aangelegd. Dit zijn al permanente voorzieningen.

Figuur 5. Aan te leggen ruigteveld ter mitigatie van verlies van leefgebied (geel). In roze zijn de potentiële leefgebieden van kleine marterachtigen binnen het plangebied aangewezen.

7.3 Permanente maatregelen

In de directe omgeving van het plangebied is alternatief leefgebied (foerageergebied en verblijfplaatsen) in ruime mate voorhanden, maar om negatieve effecten op kleine marterachtigen zo veel mogelijk te voorkomen zal evenwel worden geïnvesteerd in alternatief leefgebied voor kleine marterachtigen. Hiertoe worden er op vier locaties voorzieningen getroffen voor kleine marterachtigen (zie ook bijlage 1).

- 1) 2 takkenrillen in het noordelijk deel. In het noordelijke deel worden zomereikjes aangeplant, tegelijkertijd worden deze takkenrillen aangelegd. Dit gebeurt voor de start van de werkzaamheden in Q1 van 2026. Het wordt aangenomen dat een takkenhoop ongeveer vijf jaar lang functioneel blijft. Daarom moet de takkenhoop elke vijf jaar aangevuld worden met nieuw materiaal (Kennisdocument kleine marterachtigen, BIJ12) In dit geval zal de gemeente deze dus aanvullen in 2031.
- 2) Op de grondwal komt een aanplant met zoveel mogelijk inheems struweel. Denk hierbij aan egelantier, Gelderse roos, gele kornoelje, haagbeuk, hazelaar, meidoorn en sleedoorn. Naast dat deze heesters dekking bieden, bevordert inheems groen ook de vogel- en muizenstand en dus de hoeveelheid voorradige prooidieren. Houtige struwelen worden gesnoeid in het winterhalfjaar, dus dat is in de minst gevoelige periode voor kleine marterachtigen.
- 3) Op/in de grondwal komt een stenenhoop op het breedste deel van het aan te leggen park. Hier is de meeste rust en dus de minste verstoring.

- 4) In het zuidelijk deel komt er een dichte(re) haag, wat de oversteek van de Groeneweg veiliger maakt. De Groeneweg is 'maar' een fietspad, toch zorgt dekking voor een kortere oversteek. Aan de andere kant van de Groeneweg ligt een meidoornhaag, dit vormt ook een geschikt leefgebied.
- 5) Langs het gehele plangebied komt een afrastering tussen het plangebied en de N314 voor kleinwild, om verkeersslachtoffers te voorkomen.

Omdat deze verblijfplaatsen worden geïntegreerd in bestaande en blijvende groenstroken, worden deze voorzieningen beschouwd als permanente maatregelen.

Ook buiten de aangewezen compensatiegebieden wordt gezocht naar aanvullende mogelijkheden om het terrein aantrekkelijker te maken voor kleine marterachtigen, bijvoorbeeld door het creëren van overhoekjes en ruige bermen.

7.4 Effectiviteit maatregel

Hieronder staat per **preventieve/tijdelijke/permanente maatregel** aangegeven hoe de effectiviteit en duurzaamheid ervan geborgd worden.

- **Ongeschikt maken buiten de kwetsbare kraamperiode (globaal van maart t/m augustus).**
  - Omdat de waarschijnlijke verblijfplaatsen buiten de kwetsbare voortplantings-/kraamperiode ongeschikt gemaakt wordt, wordt doden en verwonden van (juvenile) individuen voorkomen.
- **Opstellen ecologisch werkprotocol.**
  - Een deskundige op het gebied van kleine marterachtigen stelt een ecologisch werkprotocol op. Dit ecologisch werkprotocol is op de locatie aanwezig en de inhoud is bij de betrokken werknemers bekend. De activiteiten worden aantoonbaar volgens dit protocol uitgevoerd.
- **Aanbieden tijdelijk ruigteveld binnen het plangebied.**
  - Ter compensatie van de greppel met ruigte wordt er een tijdelijk ruigteveld in het noorden aangelegd.
- **Aanbieden van alternatieve vaste rust- en verblijfplaatsen, buiten en in het plangebied, in de vorm van drie takkenrillen en steenhoop.**
  - Ruim voor de start van de werkzaamheden worden twee (permanente) vervangende verblijfplaatsen gerealiseerd. De kleine marterachtige krijgt voldoende tijd om aan de alternatieven te wennen. De takkenrillen worden voor de kraamperiode van kleine marterachtigen geplaatst, in het eerste kwartaal van 2026.
  - De vorm en de locatie waar deze takkenrillen geplaatst worden, worden bepaald onder begeleiding van een ter zake kundige ecooloog op het gebied van kleine marterachtigen.
  - Twee takkenrillen worden geplaatst binnen het plangebied maar buiten de plek waar werkzaamheden plaatsvinden.

De andere takkenril en de steenhoop worden aangelegd in de grondwal. Doordat deze grondwal / groenstroken een groene bestemming krijgen en houden en het onderhoud van de groenstroken ook door gemeente zal worden uitgevoerd, is de duurzaamheid van deze maatregel gewaarborgd.

- **Aanbieden van alternatief leef- en foerageergebied.**
  - Op de grondwal wordt struweel met inheemse bomen en struiken gerealiseerd. Deze gebieden kunnen dienen als foerageergebied voor kleine marterachtigen, zowel door de aanwezigheid van bessen en vruchten als door de aantrekkingskracht voor knaagdieren en vogels, die op hun beurt weer als voedsel voor kleine marterachtigen kunnen dienen.

8. Alternatieven

8.1 Alternatieve locatie

De locatie aan de Stokhorsterweg is gekozen door de inwoners van Hummelo. Tijdens intensieve charettes – twee dagen van gezamenlijk brainstormen en ontwerpen – hebben zij nagedacht over de beste uitbreidingslocatie voor het dorp. Dit proces heeft geleid tot breed draagvlak binnen de gemeenschap. De ontwikkeling van het Stokhorsterpark biedt een unieke kans om het agrarische restgebied langs de rondweg om te vormen tot een uitbreidingswijk met een landschapspark. Dit park wordt het groene, sociale en duurzame visitekaartje van Hummelo.

Het plangebied heeft een langwerpige vorm en ligt direct aan de Stokhorsterweg. Hierdoor kan het efficiënt en doordacht worden ingericht.

8.2 Alternatieve inrichting

De huidige inrichting betreft een akker met ruigterand. Die ruigterand kan onderdeel vormen van het leefgebied van kleine marterachtigen. Onbekend is hoe de nieuwe inrichting er exact uit gaat zien, maar bij de herinrichting wordt steeds gezocht naar mogelijkheden om leefgebied voor kleine marterachtigen te creëren, zoals het realiseren van overhoekjes of het planten van fruit- of besdragende planten en bomen. In het totale herinrichtingsplan worden bovendien op meer oppervlak dan in de huidige situatie nieuwe groenvoorzieningen opgenomen, waardoor er per saldo in de nieuwe situatie minimaal een gelijke hoeveelheid geschikt leefgebied voor kleine marterachtigen aanwezig is. Ook worden er vier verblijfplaatsen aangelegd in de vorm van takkenhopen en een steenhoop (zie bijlage 1). Aangezien het plangebied een klein deel van het totale territorium van kleine marterachtigen uitmaakt, zijn overige veranderingen aan het functioneel leefgebied (foerageergebieden, overige verblijfplaatsen etc.) niet aan de orde.

8.3 Alternatieve werkwijze

De werkwijze van het verwijderen van het aanwezige groen en de aanwezige materialen wordt zoveel mogelijk afgestemd op de aanwezigheid van kleine marterachtigen en de ecologie van deze soorten. De materialen worden voorzichtig verwijderd. De exacte werkwijze wordt in een ecologisch werkprotocol nader uitgewerkt. Er is geen alternatieve werkwijze denkbaar die voor de kleine marterachtigen gunstiger is.

8.4 Alternatieve planning

De werkwijze van het verwijderen van het aanwezige groen en de aanwezige materialen wordt zoveel mogelijk afgestemd op de aanwezigheid van kleine marterachtigen en de ecologie van deze soorten. De planning wordt afgestemd op de kwetsbare perioden van de kleine marterachtigen. De exacte werkwijze wordt in een ecologisch werkprotocol nader uitgewerkt. Er is geen alternatieve werkwijze denkbaar die voor deze beschermde soorten gunstiger is.

9. Gunstige staat van instandhouding

9.1 Staat van instandhouding

Bunzing

Hoewel er in Nederland geen gegevens zijn over de precieze bunzingstand, lijkt de soort zich redelijk te kunnen handhaven. De grootste bedreiging is het verkeer, dat jaarlijks veel slachtoffers eist, vooral in de periode dat de jongen op zoek gaan naar een eigen leefgebied. Daarnaast zijn er vermoedens dat bunzingen slachtoffer worden van (illegale) vervolging. Ook zwemmen of lopen ze nogal eens in muskusrattenvallen. Maar ook schaalvergroting en 'opruimwoede' vormen een bedreiging omdat er minder schuilplaatsen meer zijn. Natuurlijke vijanden kennen ze niet (bron: Zoogdierverseniging). De bunzing staat op de Rode Lijst. De reden voor de achteruitgang wordt gezocht in een aantal verschillende oorzaken: het verdwijnen van kleinschalig cultuurlandschap, verkeer en gebruik van rodenticiden (Basisrapport Rode Lijst Nederland Zoogdierverseniging). Potentieel leefgebied voor de bunzing is alom aanwezig, maar dit staat wel onder druk door schaalvergroting in de landbouw. De soort staat op de Rode Lijst als Kwetsbaar.

Hermelijn

De hermelijn heeft tegenwoordig een duidelijke binding met open natte veenweidegebieden, rivier- en beekdalen en het kleinschalige en structuurrijke landschap van Midden- en Zuid-Limburg. Rond 1950 kwamen hermelijnen overal in Nederland voor. Zowel de aantallen als de verspreiding nemen af, door dezelfde oorzaken als eerder genoemd bij de bunzing: het verdwijnen van kleinschalig cultuurlandschap, verkeer en gebruik van rodenticiden. Potentieel leefgebied voor de hermelijn is aan het verdwijnen door schaalvergroting in de landbouw. De soort staat op de Rode Lijst als Kwetsbaar.

Wezel

Exacte oorzaken voor de teruggang zijn vooralsnog moeilijk te duiden. De intensivering van de landbouw en de daarmee gepaard gaande uitkleding van het oude cultuurlandschap zijn waarschijnlijk belangrijke factoren. (Basisrapport Rode Lijst Zoogdieren 2020). Het hierdoor verdwijnen van pieken van veldmuizen en andere woelmuizen (Van Apeldoorn 2005) leidt er mogelijk toe dat wezelpopulaties op een zo laag peil geraken dat ze lokaal zelfs kunnen uitsterven. Wezels hebben weinig nodig, maar maatregelen om de teruggang te keren zijn vrijwel gelijk aan die voor hermelijn: het behouden en terugbrengen van kleinschalige landschapselementen waarbij weer veldmuis-pieken kunnen ontstaan en er voldoende dekking en rustplaatsen zijn voor wezels en prooien (veldmuizen en rosse woelmuizen).

9.2 Afbreuk gunstige staat van instandhouding

Voor alle drie de kleine marters is het instandhouden en aanleggen van holle bomen, overhoekjes en andere kleinschalige landschapselementen en het laten liggen van takkenhopen en rietbossen

goede maatregelen die er voor zorgen dat de kleine marterachtigen voldoende schuilplaatsen hebben.

De geplande activiteiten hebben effect op maximaal één territorium van een bunzing, hermelijn of wezel. De ingreep heeft geen invloed op de staat van instandhouding van de kleine marterachtigen op lokaal, regionaal of landelijk niveau, omdat door aanleg van compensatiegebied gezorgd wordt dat er tijdens en na de geplande activiteiten minimaal evenveel geschikt leefgebied beschikbaar is als in de huidige situatie. In de directe omgeving is bovendien voldoende geschikt leefgebied aanwezig.

9.3 Zorgvuldig handelen

Kleine marterachtigen

- Het ongeschikt maken van het leefgebied gebeurt buiten de kwetsbare kraamperiode (globaal van maart t/m augustus).
- Aanbieden van vier permanente alternatieve vaste rust- en verblijfplaatsen in de vorm van takkenrillen en een steenhoop ruim voorafgaand aan het verlies van de huidige leefgebied en verblijfplaats(en);
- De activiteiten worden uitgevoerd conform een ecologisch werkprotocol, opgesteld door een deskundige op het gebied van kleine marterachtigen.

Algemeen

Tijdens de werkzaamheden wordt rekening gehouden met de algemene zorgplicht. Er worden maatregelen genomen om te voorkomen dat door de te nemen werkzaamheden nadelige effecten op flora en fauna worden veroorzaakt (werken buiten het broedseizoen). Globaal wordt ervoor gezorgd dat de werkzaamheden niet na zonsondergang worden uitgevoerd, zodat verstoring op de nacht actieve soorten als vleermuizen, grondgebonden zoogdieren, amfibieën en eventueel uilen zoveel mogelijk wordt voorkomen. Ook worden zo weinig mogelijk verstoringbronnen ingezet, zoals aggregaten of verlichting. Maatregelen worden in een ecologisch werkprotocol opgenomen. Dit protocol is tijdens de werkzaamheden op de locatie aanwezig en onder betrokken medewerkers bekend. Tijdens de werkzaamheden staat een ter zake kundige ecooloog paraat voor vragen en bij onvoorziene situaties.

Bijlage 1: Plan permanente inrichting

Prelude van het Landgoed

Stokhorsterpark update - Augustus 2024

Het geplande park, brinkjes, de bomen en architectuur zijn geïnspireerd op het Landgoed. Dit is geen dorps-extensie maar een prelude van Landgoed Enghuizen.

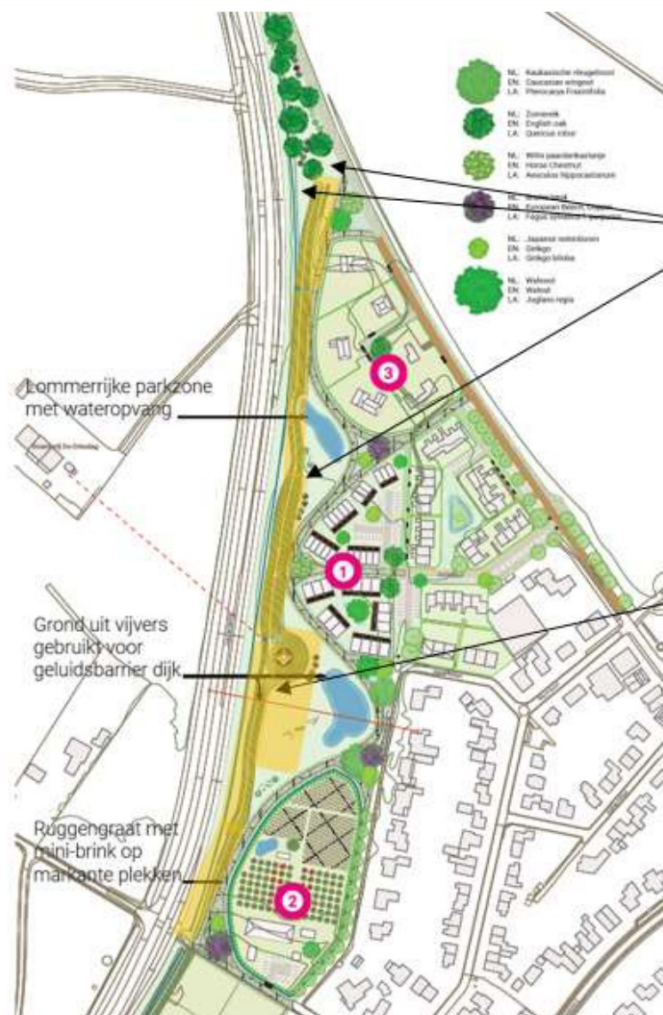
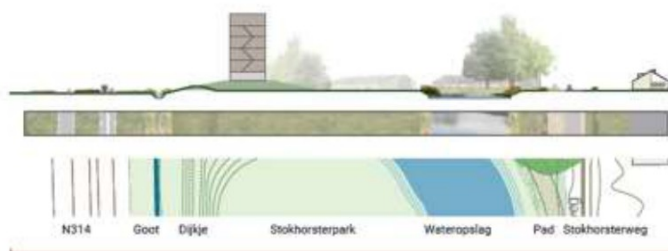
1 BETAALBAAR WONEN
Nieuwe Veldhof
21 Starterswoningen.
De Margriet
17 SamenThuus

2 HET NIEUWE ERF
12 biobased woningen
met boomgaard

3 VILLA'S AAN DE DORPSSTRAAT
4 nieuwe kavels
+ 1 bestaande

Takkenhoop

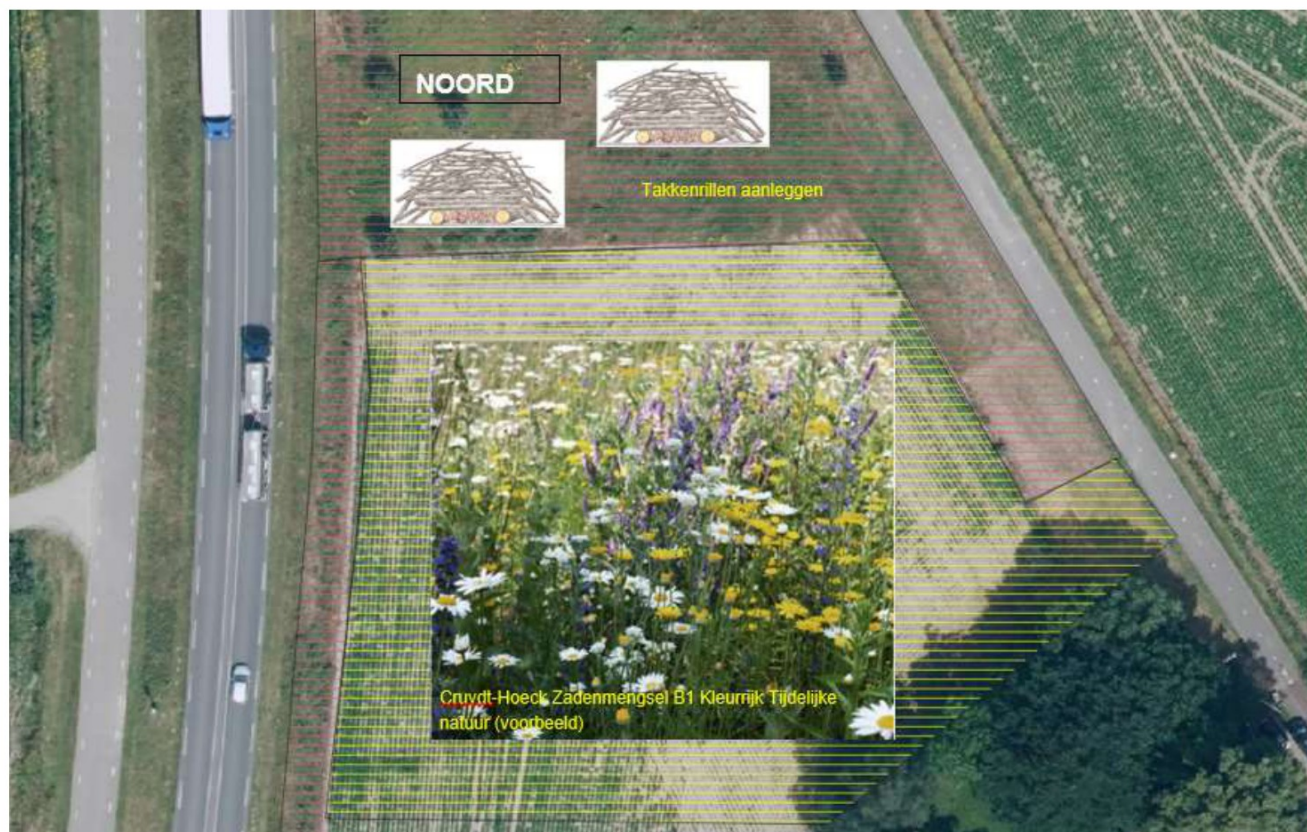
Geel gearceerd: Struweel met inheemse struiken zoals sleedoorn, meidoorn, Gelders roos, lijsterbes

Steenhoop

Bijlage 2: Plan tijdelijke situatie

Staring Advies
Jonker Emilweg 11
6997 CB Hoog-Keppel
T 0314 641 910
info@staringadvies.nl